



## DATOS IDENTIFICATIVOS

### Investigación e innovación na Didáctica das ciencias sociais

Materia	Investigación e innovación na Didáctica das ciencias sociais			
Código	P02M178V01205			
Titulación	Máster Universitario en Investigación e Innovación en Didácticas Específicas para Educación Infantil e Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3	OP	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais Dpto. Externo			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Uxío			
Profesorado	López Facal, Ramón Vicente Pérez Rodríguez, Uxío			
Correo-e	uxio.perez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os obxectivos da materia son: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Familiarizarse coas liñas de investigación na didáctica das ciencias sociais;</li> <li>- Coñecer e valorar os enfoques e ambitos máis destacados da innovación educativa nas ciencias sociais.</li> <li>- Establecer relacións significativas entre a investigación, a innovación e a formación do profesorado de ciencias sociais.</li> <li>- Coñecer e revisar manuais, congresos, revistas e sitios web máis relevantes sobre investigación e innovación en Didáctica das Ciencias Sociais, tanto a nivel nacional como internacional.</li> <li>- Identificar algún problema relevante de investigación e / ou innovación educativa nas ciencias sociais e facer un estado da cuestión utilizando referencias bibliográficas seleccionadas.</li> <li>- Deseñar unha proposta de investigación en ciencias sociais na educación infantil ou primaria.</li> </ul>			

## Competencias

Código	
A1	Posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación
A2	Que o estudantado saiba aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en entornos novos ou pouco coñecidos dentro dos contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
A4	Que o estudantado saiba comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades
B1	Expresarse correctamente, tanto de xeito oral como escrito, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
B3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida
B4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
B6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse
B7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida
B8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómica e cultural da sociedade

C1	Coñecer as bases teóricas do traballo interdisciplinario e identificar os seus centros de interese en contextos escolares e non escolares
C2	Identificar e analizar criticamente propostas interdisciplinarias no ámbito educativo
C3	Deseñar, xustificar, organizar e avaliar de xeito sistemático propostas interdisciplinarias en distintos contextos educativos
C5	Adquirir unha formación metodolóxica para realizar investigacións educativas
C6	Establecer os descritores xerais que caracterizan unha investigación: seleccionar, elaborar, tratar e interpretar os datos, e presentar os resultados de acordo cos propósitos da investigación
C7	Capacidade de aplicar coñecementos teóricos relativos ás Didácticas Específicas, tanto á investigación como á innovación e a avaliación
C8	Ser capaz de defender e argumentar de forma oral e escrita o traballo de investigación e/ou innovación realizado, utilizando no seu caso recursos audiovisuais de apoio
C9	Ensaia e avaliar planteamentos de ensino disciplinarios ou interdisciplinarios en contextos educativos reais, e promover achegas de mellora en relación cos resultados obtidos
C11	Coñecer, comprender e utilizar a linguaxe científica e aplicala correctamente nas distintas formas de expresión e comunicación
C12	Identificar as principais liñas de investigación e innovación e a súa evolución nas Didácticas Específicas
C17	Seleccionar, adaptar e aplicar materiais e recursos TIC e doutra índole, para mellorar o ensino e aprendizaxe dos diferentes ámbitos disciplinarios
C18	Recoñecer a investigación e a innovación aplicada ás ciencias da educación como ferramenta continua de innovación e mellora educativa e social
D1	Capacidade de análise e síntese
D3	Traballar de xeito autónomo e con iniciativa
D4	Traballar de xeito colaborativo
D6	Capacidade de innovar (creatividade) dentro de contextos educativos escolares e non escolares
D10	Ter capacidade para actualizar os coñecementos, metodoloxías e estratexias na práctica docente
D12	Capacidade para comunicarse por oral e por escrito en lingua galega

### **Resultados de aprendizaxe**

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de identificar e conceptualizar os fundamentos da investigación na didáctica das ciencias sociais.	A1
	A2
	B3
	B4
	B6
	B7
	B8
	C1
	C2
	C5
	C7
	C11
	C12
	C18
D1	
D3	
D4	
D10	

Ser capaz de formular proxectos de investigación interdisciplinarios desde o ámbito das ciencias sociais e a súa aplicación ao contexto educativo da Educación Infantil e Primaria.

A2  
A4  
B1  
B3  
B4  
B6  
B8  
C2  
C3  
C5  
C6  
C8  
C9  
C11  
D1  
D3  
D4  
D6  
D12

Ser capaz de aplicar os coñecementos adquiridos á didáctica na aula de Educación Infantil e Primaria para xerar innovación educativa.

A2  
B1  
B3  
B4  
B6  
B7  
B8  
C3  
C5  
C7  
C9  
C17  
C18  
D1  
D3  
D4  
D6  
D12

Familiarizarse coas liñas de investigación na didáctica das ciencias sociais.

A1  
B4  
B6  
B7  
B8  
C1  
C2  
C5  
C6  
C7  
C11  
C12  
C18  
D1  
D3  
D4  
D10

## Contidos

Tema	
1. A investigación en Didáctica das Ciencias Sociais	1.1. Investigación innovación educativa e formación do profesorado 1.2. Ámbitos de investigación en Didáctica das Ciencias Sociais - Educación histórica: pensamento histórico e competencias escolares - Educación xeográfica: o desenvolvemento das competencias espaciais - Educación para a cidadanía democrática - Educación patrimonial - Educación centrada no lugar (Place Based Education) 1.3. A escritura dun artigo de investigación

2. A innovación en Didáctica das Ciencias Sociais - Innovacións educativas nas ciencias sociais: contexto internacional e español.
- Grupos e enfoques de innovacións educativas
  - Algúns exemplos de innovacións nas aulas de educación infantil e primaria:
    - A Aprendizaxe Baseada en Proxectos (ABP)
    - A aprendizaxe baseada no lugar (PBE)
    - O xogo e a gamificación
    - A clase invertida

3. Deseño dunha investigación/innovación en Didáctica das Ciencias Sociais
- 3.1. No caso dunha investigación:
- A pregunta de investigación
  - O marco teórico
  - Os participantes (a mostra)
  - Os instrumentos para a recollida de información
  - A análise dos datos
  - Os resultados e a súa discusión
- 3.2. No caso dunha innovación:
- Diagnóstico do problema a mellorar
  - Creación do grupo de innovación (participantes, roles, expertos externos...)
  - Deseño das fases e actividades da innovación
  - Aplicación da innovación
  - Avaliación dos resultados
  - Discusión e novas iniciativas de innovación

### Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	5	0	5
Obradoiro	4	20	24
Debate	2	0	2
Estudo de casos	2	20	22
Metodoloxías baseadas en investigación	2	20	22

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

### Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Metodoloxías baseadas en investigación	Mellora o procesamento da información en dominios específicos recorrendo a actividades de investigación científica.

### Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Metodoloxías baseadas en investigación	Mellora o procesamento da información en dominios específicos recorrendo a actividades de investigación científica.

### Avaliación

Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
		A1	B1	C1	D1	
Obradoiro	Traballo en Grupo sobre métodos activos para o ensino e aprendizaxe das ciencias sociais e para a investigación	30	A1	B1	C1	D1
			A2	B6	C2	D4
			A4	B7	C8	D12
Debate	Participación activa tanto por intervencións nas sesións presenciais como no foro de debate que se establecerá na Aula Virtual.	20	A1	B1	C1	D1
			A2	B3	C2	D3
			A4	B4	C8	D4
				B6	C11	D12
	Requisito previo (obligatorio): realizar un mínimo de 2 intervencións no foro de debate da Materia		B8			
Metodoloxías baseadas en investigación	Traballo individual, final con unha proposta de investigación e/ou innovación sobre Ciencias Sociais en educación infantil ou primaria	50	A1	B1	C1	D1
			A2	B3	C2	D3
			A4	B4	C3	D4
				B6	C5	D6
				B7	C6	D10
				B8	C7	D12
					C8	
					C9	
					C11	
					C12	
		C17				
		C18				

### Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non realice os traballos planteados para acollerse a avaliación continua deberá realizar a proba de avaliación da materia, que suporá o 100% da cualificación.

### Bibliografía. Fontes de información

#### Bibliografía Básica

#### Bibliografía Complementaria

Blaxter, L., Hughes, C., & Tight, M., **Cómo se hace una investigación**, Gedisa, 2000

Domínguez Castillo, J., **Pensamiento histórico y evaluación de Competencias**, Graó, 2015

Gómez Carrasco, C.; Souto González, X.M.; Miralles Martínez, P. (Eds.), **Enseñanza de las ciencias sociales para una ciudadanía democrática**, Octaedro, 2021

Lopez Facal, R., Miralles, P., Prats, J. (dirs.), Gómez Carrasco (coord.), **Enseñanza de la historia y competencias básicas**, Graó, 2017

Rivero, M. P. (coord.), **Didáctica de las ciencias sociales para educación infantil**, Mira, 2011

Santisteban, A.; Pagès, J., **Didáctica del conocimiento del medio social y cultural en la educación primaria**, Síntesis, 2012

**Aula de Infantil**, Graó,

**Aula de Innovación Educativa**, Graó,

**Enseñanza de las ciencias sociales: revista de investigación**, Universitat de Barcelona,

**Her&Mus. Heritage and Museography**, Unviersitat de Lleida,

**Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia**, Graó,

**Young Children. National Association for the Education of Young Children**,

### Recomendacións

### Plan de Continxencias

#### Descrición

No caso de que non se poda levar a cabo a modalidade de ensinanza presencial, haberá unha adaptación das metodoloxías docentes aos medios telemáticos.

En relación coas prácticas, estas acondiciónanse ao contexto, primándose aquelas que se poidan realizar en contornas virtuais e aquelas que o alumnado poida realizar de forma autónoma. Ademais, a través de Moovi facilitaráselle ao alumnado toda a documentación adicional necesaria. A atención personalizada realizarase, neste caso, de forma telématica (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi...) baixo a modalidade de concertación previa.

A avaliación manterase segundo o disposto nesta guía docente.

No caso de impartición da docencia en modalidade non presencial, a actividade docente impartirase mediante Campus Remoto e empregaráse asemade a plataforma de teledocencia Moovi como reforzo, sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

---